

SPREMLJANJE ZUNAJBOLNIŠNIČNIH OBRAVNAV (SZBO)

KONTAKTNI PODATKI

Nacionalni inštitut za javno zdravje
Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
NIJZ Podatkovni portal: podatkovni.portal@nijz.si

PRAVNA PODLAGA ZA ZBIRANJE PODATKOV:

- Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (ZZPPZ), oznake NIJZ8, NIJZ10, NIJZ12
- Zakon o državni statistiki (ZDSta),
- Letni program statističnih raziskovanj za posamezno leto (LPSR)

NAMEN ZBIRKE PODATKOV

Sistem spremljanja zunajbolnišničnih obravnav SZBO od leta 2023 vključuje zbiranje podatkov o zunajbolnišničnih obravnavah in s tem podatke zdravstvenem varstvu ter zdravju prebivalstva z namenom načrtovanja, spremljanja in upravljanja sistema zdravstvenega varstva, vključno s statističnim in raziskovalnim namenom.

Podatki o zunajbolnišničnih obravnavah predstavljajo pomemben vir informacij za spremljanje, načrtovanje, vodenje in razvijanje zdravstvene dejavnosti, za ocenjevanje zdravstvenega stanja prebivalstva, so pa tudi osnova za poročanje in za mednarodne primerjave v okviru obveznosti do Evropske unije, Svetovne zdravstvene organizacije in drugih.

Namen zbirke Spremljanje zunajbolnišničnih obravnav (SZBOp) je spremljanje, vrednotenje in načrtovanje kurativnega in preventivnega zdravstvenega varstva na primarni in sekundarni ravni. Spremlja se značilnost stikov in dostopnost do zunajbolnišnične zdravstvene dejavnosti.

KRATEK OPIS ZBIRKE PODATKOV

Podatki o zunajbolnišnični statistiki so vir informacij in oblikovanja kazalnikov spremljanja zdravja populacijskih skupin in dostopnosti zunajbolnišnične zdravstvene dejavnosti v Sloveniji. Izvajalci zbirajo podatke o vsakem posameznem stiku uporabnika z zdravstveno službo. Vključeni so vsi izvajalci zdravstvene dejavnosti ne glede na tip plačnika ali vir plačila zdravstvenih storitev.

Spremljanje zunajbolnišničnih obravnav vključuje stike pacientov z nosilci stikov v zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti (VZD):

- splošni zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti (šifra R86.210 po Standardni klasifikaciji dejavnosti – SKD),
- specialistični zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti¹ (R86.220),
- centrih za duševno zdravje otrok in mladostnikov (VZD 355 057), ambulantnih obravnavah v okviru centrov za duševno zdravje odraslih (VZD 355 058), skupnostnih psihiatričnih obravnavah v okviru centrov za duševno zdravje odraslih (VZD 355 059), dispanzerjih za mentalno zdravje (VZD 512 032),

¹ Vrste zdravstvenih dejavnosti (VZD), ki so zajete v sistem spremljanja SZBO so definirane v Prilogi 9: Povezanost šifrant VZD in vsebinskih področij, na spletni stran [SZBO](#).

- klinični psihologiji (VZD 549),
- oralni kirurgiji v zobozdravstveni dejavnosti (VZD 442).

V podatkovno zbirko SZBOp niso vključeni patronažna zdravstvene nega in zobozdravstvena dejavnost, podatki o začasni in trajni odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb, nege, spremstva in drugih razlogov, podatki o poškodbah pri delu, podatki o rezultatih sistematičnih preventivnih pregledov predšolskih otrok, podatki o centrih za krepitev zdravja oz. zdravstveno vzgojnih centrih in vzgoji za zdravje skupin. NIJZ te podatke zbira v ločene podatkovne zbirke.

Za pridobivanje podatkov je bil oblikovan spletni portal eSZBO, ki zagotavlja informacijsko podporo procesu elektronskega poročanja podatkov o zunajbolnišničnih obravnavah ter njihovega shranjevanja, obdelovanja in izvoza v obliki standardnih poročil oz. obliki, ki je ustrezna za obdelavo z analitičnimi orodji.

Podatki SZBO se pripravijo v skladu z Definicijami in metodološkimi navodili za sprejem podatkov o zunajbolnišničnih obravnavah (SZBO) preko aplikacije eSZBO. Pooblaščen odgovorna oseba pri izvajalcu, ki ima dostop do aplikacije pripravi in pošlje podatke za posamezna obdobja in vsebinska področja SZBO direktno v aplikacijo, kjer se izvedejo formalne kontrole.

KRATKA ZGODOVINA ZBIRKE PODATKOV

Ker sistem ZUBSTAT, ki je segal v sredni 90. let prejšnjega stoletja ni omogočal pridobivanje vseh informacij, potrebnih za spremljanje in upravljanje sistema zdravstvenega varstva v Republiki Sloveniji se je s 1.1.2023 začelo postopno, glede na nadgrajene zaledne sisteme pri izvajalcih, spremljanje po vsebinskih področjih SZBO, ki se vključujejo v podatkovno zbirko SZBOp: Spremljanje zunajbolnišničnih obravnav (SKUP), Poškodbe in zastrupitve (POZA), Preventivno zdravstveno varstvo odraslih (PZVO), Nosečnost (NOST) in Fetalne smrti (FTSM).

Podatki v sistemu ZUBSTAT so bili agregirani, kar pomeni, da podatki niso bili vezani na osebo, njeno bolezen ali stanje, temveč so sporočali ločeno informacijo o posameznih diagnozah po MKB-10-AM ali o posameznih vrstah obiska, število obiskov (stikov oz. aktivnosti) bolnikov, razdeljenih po starostnih razredih in spolu. Podatki o zunajbolnišnični zdravstveni statistiki znani pod delovnim imenom ZUBSTAT so bili glede na način agregiranja ločeni v tri med seboj nepovezljive zbirke: Diagnoze (podatkovne zbirke Bolezni in stanja), Obiski (Podatkovna zbirka Obiski in napotitve), Kader (podatkovna zbirka Kader in ure).

Sistem spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO) z letom 2023 spremlja vse stike uporabnikov (pacientov) z nosilcem stika v zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti na primarni in specialistični ravni ([Priloga 9](#)). Najpomembnejša in hkrati največja novost, ki jo prinaša uvedba sistema eSZBO, v primerjavi z sistemom ZUBSTAT, je spremljanje podatkov o zunajbolnišničnih obravnavah na ravni posameznega stika pacienta z nosilcem stika v zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti.

POROČEVALCI, NJIHOVE OBVEZNOSTI, ZAŠČITA PODATKOV

Poročevalci so vsi izvajalci (javni in zasebni), ki opravljajo zunajbolnišnično zdravstveno dejavnost v opredeljenih vrstah zdravstvene dejavnosti ([VZD; glej prilogo 9](#)). Izvajalci zdravstvene dejavnosti odlagajo mesečne pakete podatkov o zunajbolnišnični zdravstveni statistiki v aplikacijo eSZBO. Območne enote prejete podatke formalno in vsebinsko pregledajo ter ustrezne pakete potrdijo za prepis v skupno bazo SZBO.

METODOLOŠKE OSNOVE RAZISKOVANJA

Ciljna populacija: Uporabniki/pacienti v zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti.

Enota poročanja: Poročajo vsi izvajalci zdravstvene dejavnosti, v katerih se opravlja dejavnost zunajbolnišnične zdravstvene dejavnosti opredeljene v metodološkem gradivu SZBO. (Gej priloga 9).

Enota opazovanja: je posamezen stik uporabnika/pacienta z nosilcem stika v zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti.

Referenčno obdobje: je preteklo koledarsko leto od 1. januarja – 31. decembra

DEFINICIJE

ZDRAVSTVENO VARSTVO NA PRIMARNI RAVNI

Zdravstveno varstvo na primarni ravni je tista oblika organiziranosti zdravstvene dejavnosti, ki je dostopna brez napotnice in pri kateri gre praviloma za prvi stik uporabnika z zdravstveno službo. Zajema dejavnost splošne in družinske medicine, zdravstveno varstvo predšolskih otrok, zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine, zdravstveno varstvo žensk, preventivno zdravstveno varstvo odraslih, dejavnost medicine dela, prometa in športa, dežurno službo in nujno medicinsko pomoč.

ZDRAVSTVENO VARSTVO NA SEKUNDARNI IN TERCIARNI RAVNI

Specialistična ambulantna dejavnost kot nadaljevanje oziroma dopolnitev osnovne zdravstvene dejavnosti obsega poglobljeno diagnostiko, zdravljenje bolezni ali bolezenskih stanj ter izvajanje ambulantne rehabilitacije. Specialistična ambulantna dejavnost na sekundarni in terciarni ravni v Sloveniji je v okviru mreže javne zdravstvene službe praviloma dostopna z napotnico izbranega osebnega zdravnika, razen v dermatovenerološki (spolno prenosljive bolezni), pulmološki (odkrivanje in zdravljenje tuberkuloze) in psihiatrični dejavnosti. Izven javne zdravstvene mreže je tovrstna dejavnost dostopna tudi brez napotnice pri zasebnih izvajalcih brez koncesije in v t. i. samoplačniških ambulantah nekaterih javnih zdravstvenih zavodov.

STIK

Stik je dogodek neprekinjene zunajbolnišnične obravnave pacienta s strani nosilca stika pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti. (vir: NIJZ)

Stik se začne in konča isti dan, praviloma v obdobju enega ordinacijskega časa in v eni vrsti zdravstvene dejavnosti. En stik predstavlja tudi stik, ki poteka neprekinjeno zvečer in ponoči preko polnoči.

Stik je osnovna enota opazovanja in poročanja v SZBO.

- Zaključek stika oz. začetek novega stika povzroči:
- sprememba nosilca stika ali
- sprememba izvajalca zdravstvene dejavnosti ali
- sprememba vrste zdravstvene dejavnosti (na 1. ali 2. ravni) ali
- zaključek stika ali
- sprememba razloga obravnave.

Za zaključek stika zadošča že eden od pogojev.

Del stika so tudi evidentiranje in poročanje (aktivnost izvajalca, kamor sodi strokovni vnos podatkov in kodiranje in priprava statističnih in finančnih poročil).

Opomba: laboratorijskih storitev ne spremljamo kot samostojnih stikov, ne glede na to, ali so bile naročene z interno napotnico ali z napotnico Zavoda za zdravstveno zavarovanje.

NOSILEC STIKA

Nosilec stika je zdravstveni delavec ali zdravstveni sodelavec, ki izvaja zdravstveno obravnavo pacienta pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti. (vir: NIJZ)

Nosilec stika je praviloma zdravnik ali doktor dentalne medicine razen v spodnjih izjemah, kjer je to lahko v:

- VZD 302 001 tudi farmacevtski svetovalec v splošni ambulantni družinske medicine;
- VZD 302 068 tudi specializanti v splošni ambulantni specializanta
- VZD 327 061 tudi zdravstveni delavec in zdravstveni sodelavec v razvojni ambulanti z vključenim centrom za zgodnjo obravnavo;
- VZD 512 032 zdravstveni delavec in zdravstveni sodelavec v dejavnosti psihologije
- VZD 549 xxx zdravstveni delavec v dejavnosti klinične psihologije;
- SZBO_PZVO: VZD 302 xxx tudi diplomirana medicinska sestra v ambulantni družinske medicine;
- SZBO_NOST: VZD 306 xxx tudi diplomirana babica v ginekologiji in porodništvu v splošni zunajbolnišnični dejavnosti.

ŠIFRANT VRST ZDRAVSTVENE DEJAVNOSTI (VZD)

Šifrant vrst zdravstvene dejavnosti (v nadaljevanju VZD) je temeljni šifrant, ki ga uporabljamo za razvrščanje poslovnih subjektov v zdravstveni dejavnosti.

- Šifrant je dostopen na strani: <http://www.nijz.si/sl/podatki/sifrant-vrst-zdravstvene-dejavnosti-vzd>.
- Za namen poročanja zunajbolnišničnih podatkov je zajet v [Priloga 9: Povezanost šifranta VZD in vsebinskih področij](#)

ŠIFRANT VRST ZDRAVSTVENIH STORITEV (VZS)

Šifrant vrst zdravstvenih storitev (v nadaljevanju VZS) je temeljni šifrant, ki ga uporabljamo za razvrščanje storitev v zdravstvu. Namen, uporaba in struktura šifranta VZS so določeni v Navodilih in pojasnilih pri uporabi šifranta vrst zdravstvenih storitev. Sam šifrant je dostopen na strani:

<https://nijz.si/podatki/klasifikacije-in-sifranti/sifrant-vrst-zdravstvenih-storitev-vzs/>